

INFORMATIVNA BROŠURA O UPRAVLJANJU SEKTOROM ENERGETIKE: CRNA GORA

Ažurirano: jul 2016

KLJUČNA PITANJA:

- Stvaranje uslova za otvaranje tržišta i dalje ostaje glavni izazov. Potrebno je izraditi podzakonske akte o promjeni snabdjevača i obezbijediti da kvalifikovani potrošači mogu efikasno ostvarivati svoja prava.
- I dalje ne postoji transparentnost i odgovornost u javnim nabavkama.
- Napredak postignut u prenošenju pravne tekovine EU usvajanjem novih zakona o nabavkama i državnoj pomoći nije pratio i napredak u njihovom sprovođenju.
- Gubici električne energije su ozbiljan problem za elektroenergetski sistem, koji moguće prikrivaju prevare i korupciju. Pokazalo se da je neovlašćeno korišćenje električne energije veliki problem u zemlji.

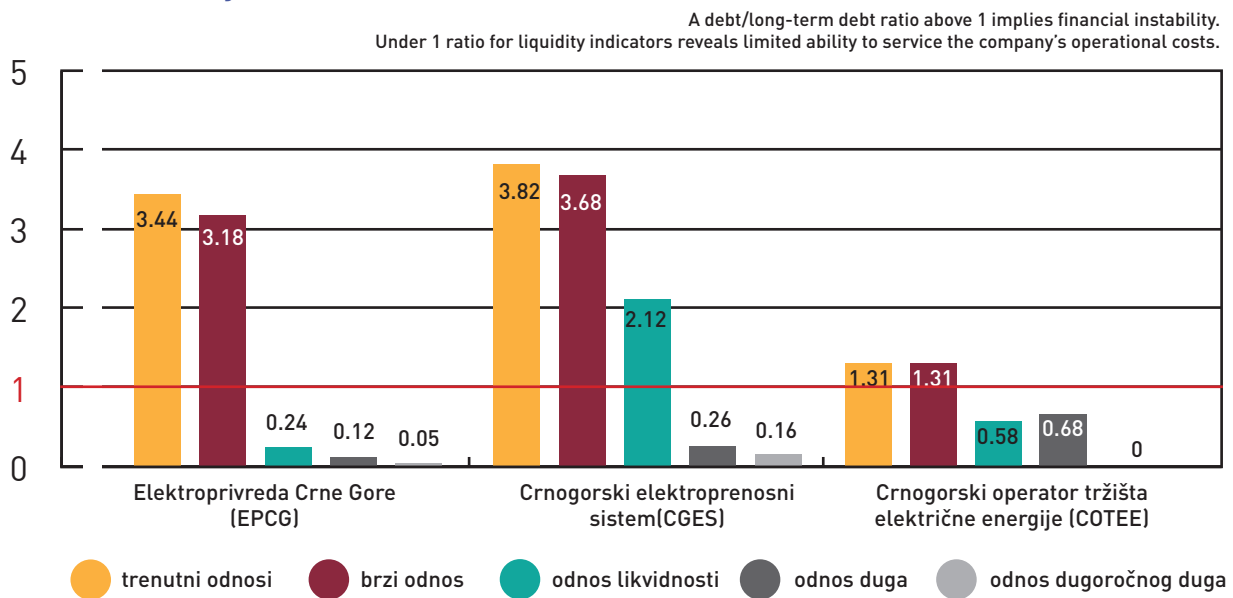
IZVOR: Regionalni izvještaj o procjeni upravljanja sektorom energetike i zarobljenosti države, SELDI, 2016.

TABELA 1: Stanje liberalizacije elektroenergetskog sektora (kvalifikovanost, otvaranje tržišta, regulacija cijena i razdvajanje)

Regulacija cijena	Cijene proizvodnje nisu regulisane, ali potrošačke cijene za sve potrošače priključene na distributivnu mrežu se i dalje regulišu. Nakon donošenja novog Zakona o energetici (2016), cijena električne energije se slobodno formira na organizovanom tržištu dok se cijene i naknade za korišćenje prenosnih i distributivnih sistema električne energije kao i naknada za COTEE utvrđuju u regulatornom postupku. U ukupnu cijenu ulazi i naknada za održive izvore energije koju određuje Vlada.
Kvalifikovanost	Svi potrošači su kvalifikovani da mijenjaju svoje snabdjevače električne energije od 1. januara 2015.
Otvaranje tržišta	Trenutno postoji 25 aktivnih trgovaca na tržištu električne energije na veliko. Na malorodajnom tržištu, trenutno postoje samo dva licencirana dobavljača za krajnje potrošače u Crnoj Gori. Od 2013. godine, cijene električne energije za četiri potrošača priključena na prenosnu mrežu se ne regulišu. Trenutno, potrošači priključeni na distributivnu mrežu i dalje imaju pravo na javno snabdijevanje po regulisanim cijenama za krajnje korisnike. Pretjerana regulacija cijena čini promjenu dobavljača neatraktivnom.
Razdvajanje	Funkcionisanje prenosnog i distributivnog sistema je pravno razdvojeno od ostalih djelatnosti. Proizvodnja i snabdijevanje i dalje su zajedno u okviru EPCG.

IZVOR: Izvještaj o napretku ostvarenom u sprovođenju zakonodavstva Evropske energetske zajednice u oblasti energetike, 2015. Zakon o energetici ("Sl. list CG", br. 5/2016)

GRAFIKON: Finansijski odnosi (2014)

IZVOR: Proračuni autora na osnovu Godišnjih finansijskih izvještaja preduzeća u društvenom vlasništvu

TABELA 2: Sprovođenje zakonodavstva u oblasti energetike po mjerama

Primarni zakoni	Značajan napredak
Prateći pravni akti	Napredak na pravom putu
Organizovano energetska tržišta dan - unaprijed	Napredak na pravom putu
Nacionalno balasno tržište	Značajan napredak
Deregulacija cijena	Napredak na pravom putu
Razdvajanje operatera distributivnog sistema	Pravno razdvojen
Razdvajanje operatera prenosnog sistema	Pravno razdvojen
Nezavisnost nacionalne regulatorne agencije	Napredak na pravom putu

IZVOR: Izvještaj o napretku Evropske energetske zajednice, 2015.

PREPORUKE:

- Staviti dodatni fokus na jačanje kapaciteta regulatornog tijela i operatera prenosnog sistema.
- Pravilno razdvojiti operatera prenosnog sistema.
- Uspostaviti zaliha nafte za hitne slučajeve.
- Izraditi sistem mjesečnog izvještavanja o podacima o nafti.
- Unaprijediti nezavisnost regulatorne agencije za energetiku.
- Usvojiti podzakonske propise o promjeni snabdjevača kako bi se obezbijedilo ostvarivanje prava korisnika.

IZVOR: Regionalni izvještaj o procjeni upravljanja sektorom energetike i zarobljenosti države, SELDI, 2016.

JAVNE NABAVKE:

Prema Upravi za javne nabavke, udio javnih nabavki u BDP Crne Gore pao je s 12,14% u 2010. godini na 9,62% u 2014. godini. Tokom posljednjih pet godina, sklopljeno je 25 798 ugovora, ne računajući one sklopljene neposrednim sporazumom. Ukupna vrijednost ovih ugovora je 1,6 milijardi eura. Ukupan iznos od 1 milijarde eura utrošen je na nabavku sklopljenu neposrednim sporazumom, za koje ne postoji zakonska obaveza poziva za javno nadmetanje, što ukazuje na kontinuirani rizik od visoke korupcije i nepravilnosti. Ovaj veliki iznos sredstava koja se dodjeljuju za javne nabavke na godišnjem nivou predstavlja područje visokog rizika od korupcije. Nedostatak transparentnosti u javnim nabavkama tiče se netačnih i nepotpunih objavljenih podataka i nedosljednih izvještavanja od strani Uprave za javne nabavke i ugovarača/naručilaca (preduzeća u državnom vlasništvu). Osim toga, ne postoji baza podataka o ugovaračima/naručiocima koji su prekršili Zakon o javnim nabavkama ili vrsti prekršaja koji je počinjen.

IZVOR: Regionalni izvještaj o procjeni upravljanja sektorom energetike i zarobljenosti države, SELDI, 2016.

Ova publikacija je sufinansirana od strane Evropske unije i Centralne evropske inicijative (CEI).
Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Evropske Komisije i CEI.

